

Regeringens proposition

1986/87: 19

om höjning av grundfonden för
Konungariket Sveriges stadshypotekskassa

Prop.
1986/87: 19

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 25 september 1986.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Bengt K. Å. Johansson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att grundfonden för Konungariket Sveriges stadshypotekskassa höjs från 12,5 miljarder kr. till 15,5 miljarder kr.

Lag om ändring i lagen (1968: 576) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar

Härigenom föreskrivs att 13 § lagen (1968: 576) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 §

Som grundfond för kassan ställer staten till förfogande en av riksgäldsfullmäktige utfärdad garanti-förbindelse på *tolv och en halv* miljarder kr.

Som grundfond för kassan ställer staten till förfogande en av riksgäldsfullmäktige utfärdad garanti-förbindelse på *femton och en halv* miljarder kr.

Denna lag träder i kraft den 30 november 1986.

¹ Lagen omtryckt 1983: 578.

Utdrag protokoll vid regeringssammanträde den 25 september 1986

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Lundkvist, Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Peterson, Bodström, Göransson, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Wickbom, Johansson, Hulterström, Lindqvist

Föredragande: statsrådet Johansson

Proposition om höjning av grundfonden för Konungariket Sveriges stadshypotekskassa

1 Inledning

Bestämmelser för stadshypoteksinstitutionens verksamhet finns i lagen (1968: 576) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar (stadshypotekslagen). Institutionen består av en central kassa – Konungariket Sveriges stadshypotekskassa – och tjugo regionalt verksamma stadshypoteksföreningar. Genom föreningarna lämnar institutionen lån i huvudsak mot säkerhet i form av panträtt i bostads- och affärsfastigheter. Kassan har till uppgift att skaffa medel till föreningarnas kreditgivning genom upplåning mot obligationer och annan upplåning. Kassans upplåningsrätt bestäms dels av storleken av den grundfond som staten ställer till kassans förfogande, dels av kassans reserv- och kapitaltäckningsfonder. Upplåningen får inte överstiga tio gånger det sammanlagda beloppet av grundfonden och nämnda fonder. Grundfonden uppgår för närvarande till 12,5 miljarder kr. och består av en garantiförbindelse som fullmäktige i riksgäldskontoret har utfärdat. Den senaste grundfondshöjningen skedde år 1983 med 2 miljarder kr. (prop. 1982/83: 136, NÜ 36, rskr. 326, SFS 1983: 578).

Stadshypotekskassan har i en skrivelse till regeringen den 11 juni 1986 hemställt att kassans grundfond höjs från 12,5 miljarder kr. till 15,5 miljarder kr. Vidare har kassan hemställt om ändring av de allmänna bestämmelserna för kassans utlåning till stadshypoteksföreningarna, bestämmelserna om omfattningen av och formerna för kassans likviditetshållning, bestämmelserna om kassans och föreningarnas vinstdisposition och egna fonder samt bestämmelserna om tillåtna belåningsändamål.

Det är angeläget att höjningen av kassans grundfond sker så snart som möjligt. Övriga förslag kräver ytterligare överväganden. I denna proposition behandlas därför endast frågan om höjning av grundfonden.

Stadshypotekskassans skrivelse, såvitt rör frågan om höjning av grundfonden, bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga*.

Yttranden över stadshypotekskassans framställning har avgetts av bankinspektionen, bostadsstyrelsen, fullmäktige i Sveriges riksbank, fullmäk-

tige i riksgäldskontoret, allmänna pensionsfonden – första–tredje fondstyrelserna –, Svenska bankföreningen – i vars synpunkter PKbanken instämt –, Sveriges föreningsbankers förbund, Svenska sparbanksföreningen, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Sveriges allmänna hypoteksbank och kreditmarknadskommittén (Fi 1983: 06).

2 Föredragandens överväganden

Mitt förslag: Stadshypotekskassans grundfond höjs med 3 miljarder kr. från nuvarande 12,5 miljarder kr. till 15,5 miljarder kr.

Stadshypotekskassans framställning: Överensstämmer med mitt förslag.

Remissinstanserna: Framställningen om höjning av grundfonden har lämnats utan erinran.

Skälen för mitt förslag: Av kassans framställning framgår att basen för kassans upplåning nu blivit otillräcklig med hänsyn till den ökning av utlåningen som har skett under det senaste året och som kan förutses för det närmaste året. Jag anser därför att upplåningsrätten bör ökas och att detta bör ske genom en höjning av grundfonden. Jag förordar att kassans grundfond höjs med föreslagna 3 miljarder kr. från nuvarande 12,5 miljarder kr. till 15,5 miljarder kr. Detta förutsätter att 13 § stadshypotekslagen ändras och att fullmäktige i riksgäldskontoret utfärdar en ny garanti-förbindelse.

Ett förslag till ändring i stadshypotekslagen har upprättats inom finansdepartementet.

Lagförslaget är enligt min mening av så enkel beskaffenhet att lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

3 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. anta förslaget till lag om ändring i lagen (1968: 576) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar,
2. bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att utfärda en garantiförbindelse på 15,5 miljarder kr. att utgöra stadshypotekskassans grundfond i stället för den nuvarande förbindelsen på 12,5 miljarder kr.

4 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag föredraganden lagt fram.

Stadshypotekskassan

Till
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Framställning
1986-06-11

Styrelsen för Konungariket Sveriges stadshypotekskassa får härmed göra framställning om vissa ändringar i lagen (1968:576) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar (stadshypotekslagen).

Först hemställer styrelsen om en skyndsam ökning av kassans grundfond, dvs. den av riksgäldsfullmäktige utfärdade garantiförbindelse som sätter gränsen för kassans upplåningsrätt. Därutöver tar styrelsen upp fyra punkter där de snabba förändringarna på kreditmarknaden och i de allmänna betingelserna för verksamheten får nuvarande detaljbestämmelser i stadshypotekslagen att framstå som föråldrade och restriktiva på ett olämpligt sätt. De fyra punkterna avser

- de allmänna bestämmelserna för kassans utlåning till stadshypoteksföreningarna,
- omfattningen av och formerna för stadshypotekskassans likviditets-hållning,
- bestämmelserna om kassans och föreningarnas vinstdisposition och egna fonder, samt
- beskrivningen av de tillåtna belåningsändamålen.

Beredning av författningsfrågorna har skett av en särskild kommitté utsedd av styrelsen. Synpunkter har också inhämtats från stadshypoteksföreningarna.

En ökning av grundfonden

I stadshypotekslagens 13 § stadgas att staten som grundfond för kassan ställer till förfogande en av riksgäldsfullmäktige utfärdad garantiförbindelse på tolv och en halv miljarder kronor (beloppet senast ändrat genom SFS 1983: 578). Enligt bestämmelse i lagens 7 § får sammanlagda beloppet av kassans låneskuld inte uppgå till mera än tio gånger summan av denna grundfond och kassans egna reserv- och kapitaltäckningsfonder.

Stadshypotekskassans egna fonder uppgår efter 1985 års vinstavsättningar till ca 2,78 miljarder kronor. Den sammanlagda basen för upplåningsrätten är därför för närvarande ca 15,28 miljarder kronor, vilket i sin tur innebär att kassans låneskuld får uppgå till högst ca 152,8 miljarder kronor. Per 30 april 1986 uppgick å andra sidan faktiskt utelöpande obligationer, kapitalmarknadsreverser och certifikat till sammanlagt ca 140,8 miljarder kronor, inräknat tecknade men ej likviderade volymer. Den outnyttjade upplåningsrätten uppgick således till ca 12 miljarder kronor. För att få perspektiv på denna siffra kan påpekas att nettolåneskulden under årets fyra första månader ökat med ca 9,5 miljarder kronor, varav ca 5,4 miljarder i prioriterad upplåning och ca 4,1 miljarder i oprioriterad. Av

årets medgivna ram för prioriterad upplåning återstår (efter avdrag för inlösen av förfallande äldre lån) ca 4,5 miljarder kronor. Om denna kan utnyttjas fullt ut samtidigt som den oprioriterade upplåningen fortsätter i hittillsvarande takt om ca 1 miljard kronor per månad, är det tydligt att taket för kassans sammanlagda upplåningsrätt kan vara nått redan före utgången av innevarande år.

Mot den angivna bakgrunden är en ökning av upplåningsramen mycket angelägen. Den effekt som uppstår genom att kassans vinst för år 1986 kan läggas till fonderna i nästa bokslut förslår därvid inte långt; den torde inte motsvara stort mer än 3 miljarder kronor i extra upplåningsrätt. Enda alternativet med nuvarande lagstiftning är en ökning av grundfonden, som skulle behöva genomföras så snabbt som det lagstiftningstekniskt är möjligt. En vidgning av upplåningsramen bör inte anstå längre än absolut nödvändigt.

Vad gäller frågan om storleken av en grundfondsökning kan olika synpunkter anföras. Senaste ökningen uppgick till 2 miljarder kronor, motsvarande 20 miljarder kronor i upplåningsrätt. Detta framstår emellertid nu som ett alltför försiktigt steg. Riksbankens reglering har de senaste åren inneburit att den prioriterade utlåningen fått växa med nära 10 miljarder kronor per år för Stadshypotek. Oavsett om formerna här kan komma att ändras till följd av bostadskommitténs förslag bör man räkna med att finansiering av ny- och ombyggnader kommer att ligga på minst den nivå även fortsättningsvis. Efterfrågan på Stadshypoteks oprioriterade fastighetslån lär också, enligt kassastyrelsens bedömning, fortsätta att ligga på en hög nivå så länge omlagringen mellan olika kreditgivare pågår. En ökad upplåningsram om 20 miljarder kronor riskerar mot den bakgrunden att motsvara mindre än ett års utlåningsökning.

Önskan att undvika alltför tätt återkommande framställningar om riksdagsbeslut talar därför å ena sidan för en betydligt större grundfondsökning denna gång än tidigare. Å andra sidan har den statliga garantin numera fått en mer kommersiell karaktär genom att Stadshypotek får betala en årlig grundfondsavgift om 0,33 % av fondens belopp. Detta talar för att inte lägga fonden på en nivå som inte på flera år kan komma att tas i anspråk. Vid avvägningen av dessa och andra synpunkter har kassastyrelsen kommit fram till att en grundfondsökning om 3 miljarder kronor, från 12,5 miljarder kronor till 15,5 miljarder kronor, kan vara lämplig. Kassastyrelsen får alltså hemställa om en sådan ökning, att genomföras skyndsamt.

— — —

Styrelsen för Konungariket Sveriges stadshypotekskassa

N. Erik Åqvist Lars Wohlin

/Percy Bargholtz